

DR. BENGÜL KAVLAK

İzmir Demokrasi Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Milletlerarası Özel Hukuk Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

ULUSLARARASI ŞİRKET BİRLEŞMELERİ

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....	VII
ÖNSÖZ.....	IX
İÇİNDEKİLER.....	XI
KISALTMALAR.....	XIX
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

SINIR AŞAN ŞİRKET BİRLEŞMESİ KAVRAMI, SINIR AŞAN ŞİRKET BİRLEŞMELERİNİN HUKUKİ TEMELİ, SINIR AŞAN BİRLEŞMELERİN EKONOMİK VE HUKUKİ SEBEPLERİ

§ 1. SINIR AŞAN ŞİRKET BİRLEŞMESİ KAVRAMI VE BENZER İŞLEM VE YAPILARDAN AYIRT EDİLMESİ	5
I. Sınır Aşan Şirket Birleşmesi Kavramı.....	5
A. Şirket Birleşmesi Kavramı.....	5
B. Sınır Aşan Şirket Birleşmeleri	9
II. Birleşme İşleminin Benzer İşlem ve Yapılardan Ayırt Edilmesi	10
A. Malvarlığı Devrinden Farkı.....	10

B. Holdingten Farkı.....	14
C. Şirketler Topluluğundan Farkı.....	16
§ 2. SINIR AŞAN ŞİRKET BİRLEŞMELERİNİN HUKUKİ YÖNDEN OLUŞUM ŞEKİLLERİ.....	18
I. Bir Türk Şirketinin Sınır Aşan Birleşmeye Katılma Olanığı.....	18
II. Devralma Yoluyla Birleşme.....	18
III. Yeni Kuruluş Yoluyla Birleşme	19
§ 3. SINIR AŞAN ŞİRKET BİRLEŞMELERİNİN NEDENLERİ.....	21
I. Doğrudan Yabancı Yatırımların Artması.....	21
II. Teknolojik Yeniliklerden Yararlanma.....	22
III. Yeni Pazarlara Girme	23
IV. Vergisel ve Finansal Avantajlardan Yararlanma.....	23
V. Gelir Artışı Sağlama ve Rekabet Gücünü Artırma	24
VI. İstihdam İmkanlarından Faydalanma	25
§ 4. SINIR AŞAN ŞİRKET BİRLEŞMELERİNİN EKONOMİK SEBEBİ OLARAK KÜRESELLEŞME	25
I. Küreselleşme Kavramı.....	25
II. Şirketlerin Küreselleşmesi.....	28
§ 5. SINIR AŞAN ŞİRKET BİRLEŞMELERİNİN HUKUKİ TEMELİ OLARAK YERLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜ	33
I. Tarihi Gelişim.....	33
II. Avrupa Birliği Hukukunda Şirketlerin Sınır Aşan Hareketliliği	35
A. Sınır Aşan Hareketliliğin Hukuki Dayanağı.....	35
B. Sınır Aşan Merkez Değişikliği.....	38
C. AB Hukukunda Sınır Aşan Şirket Birleşmelerinin Hukuki Temeli Olarak Yerleşme Özgürlüğü	41
III. Türkiye'nin AB'ye Uyum Sürecinde Yerleşme Özgürlüğü ve Sınır Aşan Birleşmeler	44
IV. Yerleşme Özgürlüğüne ve Şirketlerin Sınır Aşan Hareketliliğine İlişkin ABAD Kararlarından Örnekler ve Değerlendirme	47

A. “Daily Mail” Kararı.....	47
B. “Centros” Kararı.....	49
C. “Überseering” Kararı	53
D. “Inspire Art” Kararı.....	55
E. “SEVIC” Kararı	57
a. Olay.....	57
b. ATAD Kararı.....	58
c. Kararın Sonuçları ve Etkisi.....	61
F. “Cartesio” Kararı.....	64
G. “Vale” Kararı.....	68
H. “Polbud” Kararı	71
V. Kararların Değerlendirilmesi.....	74

İKİNCİ BÖLÜM

AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKUNDA SINIR AŞAN ŞİRKET BİRLEŞMELERİ

§ 6. AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKUNDA SINIR AŞAN ŞİRKET BİRLEŞMELERİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER.....	81
I. Kurucu Antlaşmalarda ve İkincil Mevzuatta Yer Alan Düzenlemeler	81
A. Kurucu Antlaşmalarda Yer Alan Düzenlemeler	81
B. İkincil Kaynaklarda Yer Alan Düzenlemeler	85
II. 2017/1132/EU Sayılı Direktif’in Sermaye Şirketlerinin Sınır Aşan Birleşmeleri Yönünden Değerlendirilmesi.....	88
A. Amaç ve Tarihçe	88
B. Kapsam ve Tanım.....	95
a. Kapsam ve Uygulama.....	95
b. Kapsam Dışı Bırakılan Şirket ve Birleşmeler	99
c. Sınır Aşan Birleşmenin Türleri ve Kapsamı	101
(1) Sınır Aşan Birleşmenin Türleri	101

(2) Direktifin Uygulanmayacağı Haller	104
(3) Tasfiye Aşamasında Bulunan Bir Şirketin Birleşmeye Katılıp Katılamayacağı Sorunu.....	104
(4) Pay Sahipliğinin Devamlılığı İlkesi.....	105
C. Sınır Aşan Şirket Birleşmelerinin Koşulları	106
a. Ulusal Hukukun Önceliği İlkesi.....	106
b. İç Hukuka Göre Birleşebilen Şirketler Arasında Birleşmenin Mümkün Olması	107
c. Birleşme Usulünün Öncelikle Ulusal Hukuka Tâbi Olması.....	109
D. Sınır Aşan Birleşmenin Gerçekleştirilmesi	110
a. Sınır Aşan Şirket Birleşmelerine İlişkin Ortak Plan ve Birleşmenin İlanı.....	110
(1) Zorunlu İçerik	110
(2) Birleşmenin İlanı	113
b. Yönetim Organı Raporu ile Bağımsız Uzman Raporu.114	
(1) Yönetim Organı Raporu	114
(2) Bağımsız Uzman Raporu	115
c. Genel Kurul Onayı.....	116
d. Basitleştirilmiş Usul	118
(1) Paylarının Tamamına Sahip Bulunulan Bir Bağlı Şirket ile Birleşme	118
(2) Paylarının %90 veya Daha Çoğuna Sahip Olunan Bir Bağlı Şirket ile Birleşme	119
e. Sınır Aşan Şirket Birleşmelerinin Denetlenmesi ve Tescil	120
(1) Hukuka Uygunluk İncelemesi.....	120
(2) Sınır Aşan Şirket Birleşmesinin Yürürlüğe Girmesi ve Tescil	122
f. Sınır Aşan Şirket Birleşmesinin Sonuçları	123
g. Sınır Aşan Şirket Birleşmelerinin Geçerliliği.....	126
E. Sınır Aşan Şirket Birleşmelerinde İşçi Katılımı.....	126
F. Sınır Aşan Şirket Birleşmelerinde Azınlık Pay Sahiplerinin ve Alacaklıların Korunması.....	133

---

a. Azınlık Pay Sahiplerinin Korunması	133
b. Alacaklıların Korunması.....	137
§ 7. TÜRK ŞİRKETLERİNİN AVRUPA BİRLİĞİ ÜYESİ ÜLKELERİN TABİİYETİNDE BULUNAN ŞİRKETLER VE DİĞER ÜLKE TABİİYETİNDE BULUNAN ŞİRKETLERLE BİRLEŞEBİLMELERİ SORUNU	139

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
SINIR AŞAN ŞİRKET BİRLEŞMELERİNE
UYGULANACAK HUKUKA İLİŞKİN
TEMEL PRENSİPLER VE UYGULANACAK
HUKUKUN BELİRLENMESİ

§ 8. TÜRK HUKUKUNDA SINIR AŞAN ŞİRKET BİRLEŞMELERİNE UYGULANACAK HUKUK KONUSUNDA TEMEL PRENSİPLER	143
I. Yabancılık Unsurunun Tespiti	143
II. Şirketlerin Tabiiyetinin Tespiti	144
A. Genel Olarak	144
B. İdare Merkezi (Real Seat) Sistemi.....	146
C. Kuruluş Yeri (Incorporation) Sistemi.....	149
D. İdare Merkezi Sistemi ile Kuruluş Yeri Sisteminin Karşılaştırılması	150
E. Türk Hukukunda Kabul Edilen Sistem	153
III. Sınır Aşan Şirket Birleşmelerinde Uygulanacak Hukukun Tespitine Yönelik Yaklaşımlar	157
A. Genel Olarak	157
B. Devralan veya Yeni Kurulan Şirket Statüsünün Tercihi	159
C. Devrolunan Şirket Statüsünün Tercihi	161
D. Şirket Statülerinin Birlikte Uygulanması.....	163

§ 9. İSVİÇRE HUKUKUNDA SINIR AŞAN ŞİRKET BİRLEŞMELERİNDE UYGULANACAK HUKUKUN TESPİTİ.....	166
I. İsviçre Hukukunda Sınır Aşan Şirket Birleşmelerinde Birleşme İşlemlerinin Hangi Hukuka Göre Gerçekleştirileceği Sorunu	166
II. Yabancı Bir Ülkeden İsviçre'ye Doğru Yapılan Birleşmede Uygulanacak Hukukun Tespiti.....	170
III. İsviçre'den Yabancı Bir Ülkeye Doğru Yapılan Birleşmelerde Uygulanacak Hukukun Tespiti	175
IV. İsviçre Milletlerarası Özel Hukuk Kanunu'nda Sınır Aşan Şirket Birleşmelerine İlişkin Temel İlkeler	179
§ 10. TÜRK HUKUKUNDA SINIR AŞAN ŞİRKET BİRLEŞMELERİNDE UYGULANACAK HUKUKUN TESPİTİ.....	185
I. Türk Hukukunda Sınır Aşan Şirket Birleşmelerinde Birleşme İşlemlerinin Hangi Hukuka Göre Gerçekleştirileceği Sorunu	185
II. Sınır Aşan Şirket Birleşmelerinde Birleşme İşlemlerine Uygulanacak Normun Belirlenmesi	187
A. Birleşmenin Gerçekleştirilebilirliği.....	187
a. Birleşme Müessesesinin Var Olması.....	187
b. Şirket Türünün Birleşmeye Engel Oluşturmaması.....	188
c. Şirketin Mevcut Durumunun Birleşmeyi Mümkün Kılması.....	191
B. Hazırlık Aşaması	193
a. Due Diligence İncelemesi (Gerekli Özen)	193
b. Due Diligence Anlaşması, Gizlilik Anlaşması ve Diğer Anlaşmalara Uygulanacak Hukukun Tespiti.....	194
c. Birleşme Görüşmelerinde Yetki.....	196
C. Birleşme Sözleşmesi.....	197
a. Birleşme Sözleşmesinin Şekli.....	197
b. Birleşme Sözleşmesinin Hukuki Niteliği	199

---

c.	Birleşme Sözleşmesinin İçeriği	201
(1)	Genel Olarak.....	201
(2)	Birleşmeye Katılan Şirketlerin Ticaret Unvanları, Hukuki Türleri, Merkezleri	202
(3)	Şirket Paylarının Değişim Oranı ve Öngörülmişse Denkleştirme Tutarı.....	202
(4)	Devralan Şirketin, İmtiyazlı ve Oydan Yoksun Payların Sahipleriyle İntifa Senedi Sahiplerine Tanıdığı Haklar.....	203
(5)	Şirket Paylarının Değiştirilmesinin Şekli.....	204
(6)	Birleşmeyle İktisap Edilen Payların, Devralan veya Yeni Kurulan Şirketin Bilanço Karına Hak Kazandığı Tarih ve Bu İsteme İlişkin Bütün Özellikler	204
(7)	Gereğinde Ayrılma Akçesi.....	205
(8)	Devrolunan Şirketin İşlem ve Eylemlerinin Devralan Şirketin Hesabına Yapılmış Sayılacağı Tarih	207
(9)	Yönetim Organlarına ve Yönetici Ortaklara Tanınan Özel Yararlar.....	208
(10)	Varsa Sınırsız Sorumlu Ortakların İsimleri	208
d.	Birleşme Sözleşmesine Uygulanacak Hukukun Tespiti.....	209
(1)	Birleşme Sözleşmesinin Esasına ve Şekline Uygulanacak Hukuk	209
(2)	Birleşme Sözleşmesine Uygulanacak Hukukun Seçimi Meselesi.....	211
D.	Birleşme Raporu.....	213
a.	Birleşme Raporunun Amacı	213
b.	Birleşme Raporunun İçeriği	214
c.	Birleşme Raporundan Vazgeçme Olanakları.....	217
d.	Birleşme Raporunun Hazırlanmasında Uygulanacak Hukuk.....	217
E.	Birleşme İşleminin İncelenmesi	218
F.	Genel Kurul Onayı.....	222

a. Temel Kural	222
b. Birleşme Kararına İlişkin Nisaplar	224
(1) Sermaye Şirketlerinde.....	224
(2) Şahıs Şirketlerinde.....	226
(3) Kooperatiflerde	226
(4) Türkiye’den Yurtdışına Doğru Birleşmelerde Nisap	226
(5) Mukayeseli Hukukta Birleşmelerde Nisap	227
c. İmtiyazlı Pay Sahiplerinin Durumu	228
G. Birleşmenin Etkilerini Gerçekleştirmesi ve Hukuki Sonuçları.....	229
a. Birleşmenin Sonuçlandırılması	229
b. Ticaret Siciline Tescil ve İlan	232
c. Sınır Aşan Birleşmenin Ticaret Siciline Tescili Sorunu.....	234
§ 11. TÜRK HUKUKUNDA SINIR AŞAN BİRLEŞMENİN PAY SAHİPLERİ, ALACAKLILAR VE İŞÇİLERİN HUKUKİ KONUMUNA ETKİLERİ.....	240
I. Sınır Aşan Birleşmelerde Azınlık Pay Sahiplerinin Korunması	240
II. Sınır Aşan Birleşmelerde Alacaklıların Korunması.....	242
III. Sınır Aşan Birleşmelerde İşçilerin Korunması	248
§ 12. TÜRK HUKUKU BAKIMINDAN SINIR AŞAN ŞİRKET BİRLEŞMELERİNE İLİŞKİN DÜZENLEME EKSİKLİĞİNDEN KAYNAKLANAN SORUNLAR VE DÜZENLEME ÖNERİSİ.....	251
I. Türk Hukukunda Sınır Aşan Şirket Birleşmelerine İlişkin Düzenleme Eksikliği	251
II. Türk Hukuku Bakımından Sınır Aşan Şirket Birleşmelerine Uygulanacak Hukukun Tespitine Yönelik Düzenleme Önerisi.....	256
SONUÇ	261
KAYNAKÇA	267